

Бранислав Нушић

1864. (8. октобра) – Рођен је у Београду као Алкибијад Нуша, у цинцарској трговачкој породици, од оца Ђорђа и мајке Љубице. Породица се сели у Смедерево, па тамо завршава основну школу и прве две године гимназије. Матурира ипак у Београду, јер се враћају у његов родни град.

1882. – Стиче пунолетство и законски мења име у Бранислав Нушић.

1884. – Дипломира права у Београду.

1883. – С 19 година објављује прву комедију „Народни посланик”. Хваљена је и подржавана, али је ипак тринаест година лежала у фиоци и није постављана на репертоар, јер се није допала Александру Обреновићу, који је оценио да представља „ругање борцима за парламентаризам”. У њој је верно описао изборну борбу у којој се не бирају средства: користе се лажи, интриге, клевете, ухођења, куповина гласова... Нушић показује своје мало познато лице, а то је проницљиво схватање људске психологије и друштвених односа.

1885. – Редовно служи војни рок. Као члан редовне јединице учествује у Српско-бугарском рату. Револтиран што у погребној поворци Михаила Катанића, хероја из Српско-бугарског рата, није био ни један државни званичник, написао је сатиричну песму „Два раба” за тадашње опозиционо гласило „Дневни лист” и бива осуђен на две године робије. У затвору пише комедију „Протекција”, подстакнут сопственим случајем, када је захваљујући својој довитљивости слагао управника да је министров рођак и тако себи обезбедио повлашћен третман. По изласку из затвора добио је конзуларну службу, коју обавља око десетак година и током које борави у Битољу (где се и оженио), Солуну, Скопљу и Приштини.

1888. – Завршава комедију „Сумњиво лице”. И она је због изнетих ставова лежала по фиокама, чак 35 година.

1905. – Почев од ове године пише текстове за „Политику” под псеудонимом „Бен Акиба”.

1913. – Организује позориште у Скопљу.

1915. – Прелази Албанију са српском војском. Пре поласка био је у тешком положају: морао је да одлучи која ће своја дела понети. Бацио је један део недовршених рукописа и бележака, а све што је било довршено или бар детаљније скицирано, носи са собом, између осталог и комедију „Сумњиво лице”. У последњој деценији свог живота, поново постаје опозиционар, а као припадник Народног фронта јавно говори против фашизма.

1933. (10. фебруара) – Постаје редовни члан Српске краљевске академије, а приступну академску беседу посвећује Стеријином раду.

ПРЕДЛОГ ЗА ЧЛАНА АКАДЕМИЈЕ

Академија уметности има част предложити за правог члана господина Бранислава Нушића. Господин Нушић је наш најпопуларнији писац, кога већ четрдесет година чита и старо и младо, и широки круг читалаца и људи од укуса, по целој нашој земљи и ван њених граница, јер је господин Нушић био превођен на стране језике. Он је можда и наш најплоднији писац; његов до сада објављени рад ће износити око тридесет свезака. Он је путописац, приповедач, хуморист и драматичар, а радио је и као новинар и писао хронике и подлистке... Све што је писао, његови путописи с југа, исто као и његове приче и драме, писао је занимљиво, с посматрачким даром и много духа... Господину Нушићу се може замерити на шали ниже врсте, у извесним његовим делима... Добре и више стране рада и дара господин-Нушићевог толико преовлађују и вредношћу и множином да се поменути једна мана губи у њима...

професор Богдан Поповић

1938. (19. јануара) – Умире у Београду у 74. години живота.

Иако се трудио да постане озбиљни драмски писац, бавећи се трагичним и великим темама, његов геније се крио на другој страни. Вероватно отуда што је комедије писао брзо и лако, није их довољно ценио. И на његовом примеру још једном се потврђује да се животни и лични смисао не морају поклапати.

Пола у шали, пола у збиљи, неретко се име пишчево спомене и за скупштинском говорницом, на јавним скуповима, свугде где се разговара о политичким приликама и неприликама поставља се питање: „Шта би сада рекао Нушић?”

АНЕГДОТА

Бранислав Нушић, највећи српски комедиограф, био је масон. Једна од анегдота која се тиче гробља и покојника, односи се управо на Бранислава Нушића и његово оправдање пред људима од пера зашто му је гробница у облику пирамиде. Нушић је имао објашњење, у свом духу: „Он не би волео да му се други погане на гробу, а ево, овакав надгробни споменик, односно његов облик, свакако ће их у томе спречити”.

ИЗ КЊИЖЕВНЕ КРИТИКЕ: КАО САН ЛЕТЊЕ НОЋИ

Читаво Нушићево дело ... делује као сан летње ноћи. У њему је дух враголан који претвара људе у смешне прилике, опијајући их и зачаравајући њиховим сопственим слабостима, њиховим заносима, варкама и илузијама. Његов смех није злобан. Он је човеку пријатељски. Не оставља човека дуго замрженог и заблуђеног. Његово читаво дело, и комедија, и драма, и проза, изражава топлу љубав према човеку и животу. Нушић је романтик срцем и ту љубав обилато је даровао и гледаоцима и читаоцима.

Велибор Глигорић,
књижевни критичар и историчар књижевности

Овај свакако најпопуларнији југословенски комедиограф, као и многи српски писци на прелазу из 19. у 20. век, формирао се и литерарно и политички у кругу књижевно кафанске бојнице старог Београда, чије је средиште било у Скадарлији. У то време Београд још није имао ни књижевне клубове, ни сталне литерарне трибине, ни званична удружења писаца. Али скадарлијске кафанске седељке представљале су спонтан вид књижевног живота. Овде се уз духовиту шалу и оштар политички виц изграђивао и Нушићев хумористичко-сатирични дух, овде је Нушић накупио доста мотива за своје комедије и козерије. Данас Нушић живи свој бесмртан уметнички живот као ненадмашан комедиограф, али ваља знати да је он под псеудонимом Бен Акиба у београдској Политици својим популарним козеријама десетак година засмејавао Србију, ругајући се свему што је представљало изопаченост, скоројевићевство, хипокризију и корупцију.

У деветнаестој години објавио је своју прву комедију „Народни посланик”, 1883. године. Његов рад на комедији уз мање прекиде трајао је читавих педесет година, све до 1936. године, када је објавио последње дело ове врсте „Др”. Комедиографска активност Бранислава Нушића може се поделити на три различита периода:

- 1.** Од 1883, када је написао „Народног посланика”, па све до мајског преврата 1903. године, којом се завршава владавина Обреновића. Нушић је – мада каткад и контрадикторан – ипак показивао заиста одлике хумористе и сатиричара. То је његов први комедиографски период. Тада су, поред „Народног посланика”, настале још и следеће комедије: „Сумњиво лице” (1887), „Протекција” (1889) и „Обичан човек” (1900).
- 2.** Други период Нушићеве комедиографске активности почиње 1903. И траје до почетка Првог светског рата. Задовољан друштвено-политичким животом Србије, Нушић није створио у овом периоду ниједну сатиричну комедију. Тада је био само духовит козер и фељтониста.
- 3.** У трећем периоду који траје од рата до Нушићеве смрти, писац се посветио драми. Међутим, и у овом периоду он је ипак створио неколико изванредних комедија: „Госпођу министарку”, „Ожалошћену породицу”, „Др” и „Покојника”.

НЕКЕ НУШИЋЕВЕ РЕЧИ

- ⇒ Истина је често непостојанија од заблуде.
- ⇒ Мудрост је људска често збир људских лудости.
- ⇒ На позорници се прво дигне завеса па се тада одиграва драма. У животу то другачије бива: најпре се одигра драма па се онда подигне завеса.
- ⇒ Правда је често тежа људима од неправде.
- ⇒ Слобода је често фраза, а тиранија увек истина.
- ⇒ Срећа је готово увек варљива, а невоља не.
- ⇒ Суфлери на позорници често спасавају ситуацију; у животу је увек упропашћавају.
- ⇒ Знање има граница, док их незнање нема.

